

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การใช้ลักษณะพื้นถิ่นบนอาคารตึกแถวในเขตเมืองเก่า
เชียงใหม่จากการรับรู้ของประชาชน

ผู้เขียน

นางสาวชดา ร่มไทรย์

ปริญญา

สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร. อภิโชค เลชนะกุล

บทคัดย่อ

ตึกแถวเป็นประเภทอาคารที่สำคัญต่อภาพลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่โดยเฉพาะในเขตเมืองเก่า (พื้นที่ภายในกรอบสี่เหลี่ยมที่ประกอบจากแนวคูเมือง) ด้วยเป็นประเภทอาคารที่สามารถสร้างได้โดยไม่ผิดข้อบังคับ อีกทั้งยังให้ผลตอบแทนสูง ทำให้เป็นที่นิยมสร้าง ตึกแถวกระจายอยู่ทั่วไปและโดยมากตำแหน่งอาคารอยู่ติดถนน จึงกล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของถนน ย่าน และเมือง ด้วยความสำคัญของพื้นที่เมืองเก่า และการพยายามส่งเสริมภาพลักษณ์พื้นถิ่น จึงได้เกิดข้อกำหนดในเทศบัญญัติของเมืองให้อาคารในเขตเมืองเก่าเชียงใหม่มีลักษณะที่แสดงความเป็นพื้นถิ่น ตามข้อกำหนด ผู้ก่อสร้างอาคารสามารถเลือกใช้ลักษณะใดลักษณะหนึ่งจากลักษณะต่างๆ ที่กำหนดไว้ให้ เช่น มีส่วนของหลังคาเป็นจั่ว หรือประดับด้วยกาแล หรือจ้อง เป็นต้น แต่ในข้อบังคับไม่มีรายละเอียดในการใช้ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ไปกำกับไว้ด้วย ว่าควรเลือกใช้ลักษณะใดกับอาคารรูปแบบใดเพื่อให้สอดคล้องเข้ากัน จึงทำให้เกิดอาคารที่มีความแปลกด้วยใช้ลักษณะตามข้อกำหนดแต่ไม่เข้ากับตัวอาคาร โดยเฉพาะอาคารตึกแถวที่มีลักษณะไม่สอดคล้องกันด้วยเหตุดังกล่าวมากกว่าอาคารประเภทอื่น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประชาชนไม่คุ้นเคยกับการนำลักษณะเฉพาะบางประการจากรายการที่กำหนดให้มาใช้กับอาคารตึกแถว ด้วยเป็นลักษณะที่เดิมมีการใช้กับรูปแบบอาคารเฉพาะหรือเดิมใช้ร่วมกับลักษณะอื่นประกอบกันจึงจะสอดคล้องเข้ากันได้ ซึ่งทำให้เกิดความไม่เข้าใจ สับสน และไม่พอใจ จึงมีการปฏิบัติตามข้อบังคับอย่างขอไปทีให้ถูกต้องในแง่กฎหมายเท่านั้น ตึกแถวที่สร้างขึ้นหลายอาคารจึงมีลักษณะที่ไม่สอดคล้องกันในตัวอาคาร และไม่แสดงถึงภาพลักษณ์พื้นถิ่นดังเป้าหมายของข้อบังคับ ยิ่งกว่านั้นยังทำให้ผู้ที่ไม่คุ้นเคย หรือไม่มีความรู้ได้รับความเข้าใจผิดๆ ในเรื่องลักษณะพื้นถิ่นที่ควรปรากฏบนอาคารด้วย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเพื่อทำ

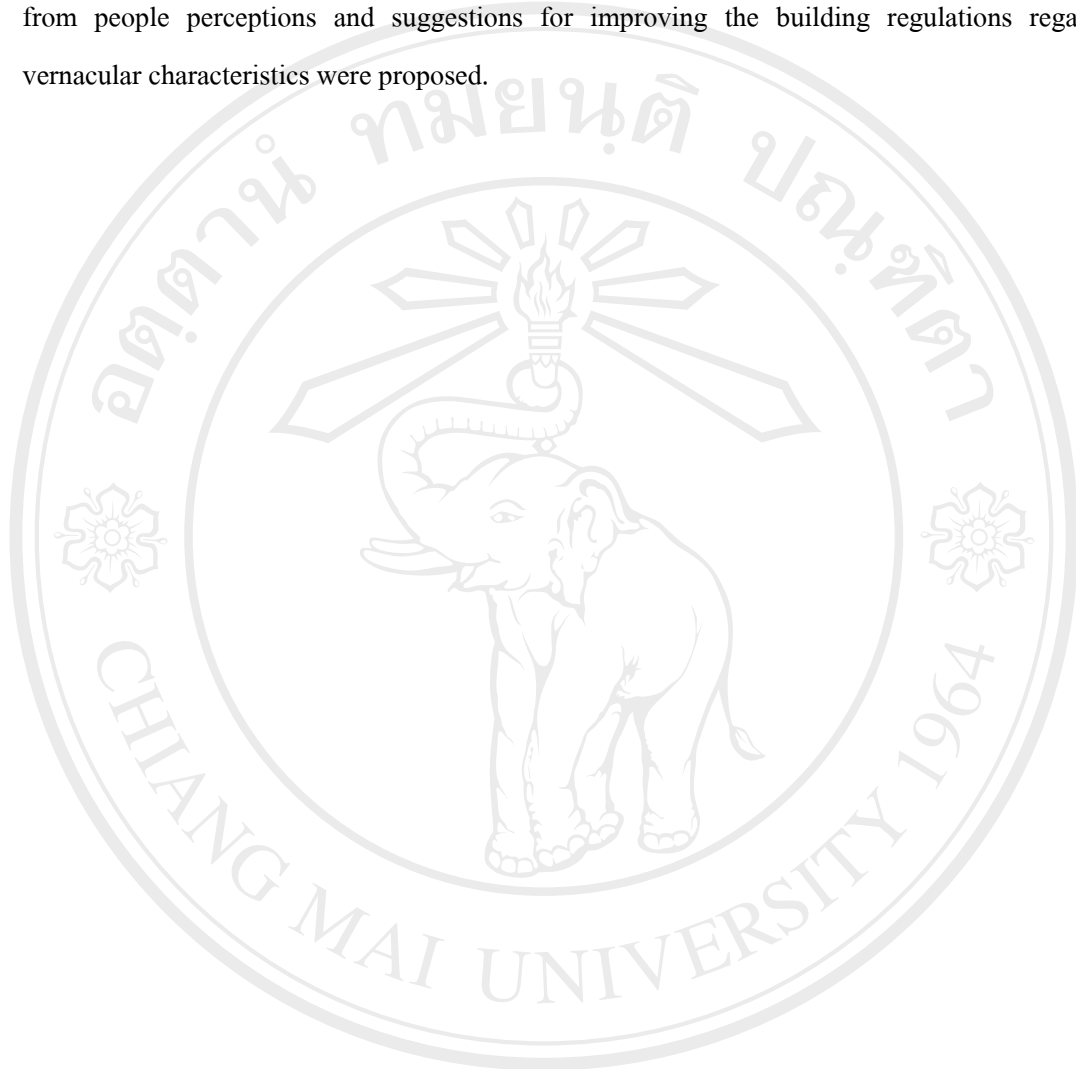
ในการศึกษาการรับรู้ลักษณะพื้นถิ่นบนอาคารตึกแถวของประชาชนนี้ ใช้แนวทางการศึกษาการรับรู้จากความชื่นชอบ (Preference Study) โดยให้ประชาชน จำนวน 304 คนที่เป็นตัวแทนของประชาชนในเขตเทศบาลเชียงใหม่ดูภาพอาคารตึกแถวรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของอาคารตึกแถวที่มีอยู่ในเชียงใหม่ ตามลักษณะทางกายภาพ จำนวน 54 ภาพ ในแต่ละภาพที่ดูประชาชนให้ค่าน้ำหนักความชื่นชอบ (Preference Rating) และเขียนคำบรรยายภาพสั้นๆ ข้อมูลค่าน้ำหนักความชื่นชอบที่ได้ใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อจำแนกข้อมูลเป็นมิติการรับรู้ของประชาชน และอธิบายแต่ละมิติด้วยการวิเคราะห์ลักษณะร่วมทางกายภาพของภาพในมิติประกอบกันกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากคำบรรยายภาพต่อภาพในมิตินั้นๆ โดยสามารถจำแนกมิติการรับรู้ของประชาชนต่อตึกแถวเชียงใหม่ในภาพรวมได้ 8 มิติ ทั้งนี้ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้อาคารตึกแถวของประชาชน ได้แก่ รูปแบบอาคาร (Style) อายุอาคาร สภาพอาคาร ขนาดและจำนวนชั้นอาคาร สีและวัสดุที่ใช้ในอาคาร องค์ประกอบของอาคาร ความทึบของมวลอาคาร แสงและความสว่าง อุณหภูมิ การใช้สอยของอาคาร องค์ประกอบโดยรอบอาคาร และบรรยากาศ โดยรูปแบบอาคาร (Style) เป็นปัจจัยที่มีผลให้ประชาชนจำแนกมิติการรับรู้ได้มากที่สุด จึงสรุปได้ว่าประชาชนสามารถรับรู้รูปแบบอาคารได้ และมีรูปแบบที่รับรู้ทั้งหมด 3 รูปแบบหลักๆ ได้แก่ รูปแบบทันสมัย รูปแบบโบราณ และ รูปแบบโมเดิร์น ในแต่ละรูปแบบประชาชนรับรู้จากลักษณะทางกายภาพบางประการประกอบกัน การศึกษานี้ได้พิจารณาลักษณะทางกายภาพบนอาคารตึกแถวที่ประชาชนรับรู้ว่าเป็นรูปแบบโบราณมาใช้แทนลักษณะพื้นถิ่น โดยเสนอเป็นคำแนะนำในการออกแบบอาคารตึกแถวให้มีลักษณะพื้นถิ่นและคำแนะนำในการปรับปรุงข้อบกพร่องในเทศบัญญัติ เพื่อให้ตรงกับการรับรู้ของประชาชนซึ่งน่าจะช่วยให้ประชาชนเข้าใจและยินดีปฏิบัติตาม

Thesis Title	Application of Vernacular Characteristics on Shophouses in Chiang Mai Historic District from Residents' Perceptions
Author	Ms. Chada Romcai
Degree	Master of Architecture (Architecture)
Thesis Advisor	Dr. Apichoke Lekagul

ABSTRACT

The objective of this study is to identify physical elements on shophouses' façade that are perceived as traditional characteristics, in order to propose a suggestion for applying vernacular characteristics on shophouses in Chiang Mai historic district. Photographs of shophouses in various styles were taken and 54 were selected for the study. A sample of 304 Chiang Mai residents was included in accordance with a proportion of gender and age group of the population. They were asked to view scenes and rate each one according to how much they liked the environment represented by the scene and then, provide a few words that best described each scene. Preference rating scores were analyzed using Factor Analysis and scene descriptions were analyzed using Content Analysis. Eight dimensions were extracted. According to the dimensions, Chiang Mai people perceive a shophouse due to its certain elements. They are building style; building size; number of building storey; mass of a building, such as solid and void; color and color properties, such as bright; building material; building components, such as roof; surrounding components, such as vegetation, and electric lines; component organization; such as order, and untidy; spatial configuration, such as clearness; building age; lighting condition; temperature; building function, such as residential, and commercial; and atmosphere. It was also proved that people are able to perceive building styles of shophouses. They are new style, old style and Modern style. Each style was perceived due to some specific physical elements. In order to

identify vernacular characteristic that people will be able to perceive, physical elements of the old style were considered. Then, the suggestions for applying traditional characteristics on shophouses from people perceptions and suggestions for improving the building regulations regarding vernacular characteristics were proposed.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved